

Nr 27.28. fehlt!

15

DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICA
DE
H Y D R O P E
A VERMIBVS CAVSATO

QVAM,
CONSENSV ET AVCTORITATE
GRATIOSÆ FACVLTATIS MEDICÆ
IN ALMA ET PERANTIQA HIERANA,
P R Æ S I D E

DN. D. HIERON. LVDOLFO

FACVLT. MED. ET PHIL. ASSESS. ORDIN. ET PROFESS. CHYM. PVBL.
NEC NON CIVIT. ERFORD. PHTSICO,

PATRONO ET FAVTORE ÆTERNVM COLENDO

P R O
GRADV DOCTORIS
SVMMSQVE IN ARTE MEDICA HONORIBVS
IMMVNITATIBVS ET PRIVILEGIIS
RITE CAPESSENDIS

PVBLICO ERVDITORVM EXAMINI SVBMITTIT

AVCTOR ET RESPONDENS

FRIDER. HENRICVS JACOBS

SAXO-GOTHANVS.

IN AVDITORIO MAJORI COLLEGII MAJORIS
HOR. CONSV.

DIE X. JVNII, MDCCXLVIII.

E R F O R D I A E
TYPIS JO. CHRISTOPH. HERINGII ACAD. TYPOGR.

DISSERTATIO IN ACADEMIA MEDICA

DE

H Y D R O P E

A VERMIBUS CAUSATO

QUAM

CONSENSU ET AUCTORITATE

GRATIA FACULTATIS MEDICAE

IN ACADEMIA MEDICA

PRAGENSIS

DR. B. HIERON. LAVOLFO

PRAGENSIS ACADEMIAE MEDICAE

PROFESSORIS ET PRAECEPTORIS

PRO

GRADU DOCTORIS

IN ACADEMIA MEDICA

PRAGENSIS ACADEMIAE

PROFESSORIS

ET PRAECEPTORIS

GRADU DOCTORIS

FRIDER. HENRICUS JACOBS

PRAGENSIS

IN ACADEMIA MEDICA MAIORI

PROFESSORIS

ET PRAECEPTORIS

GRADU DOCTORIS

FRIDRICH JOHANNES HERINGII ACADEMIAE

VIRIS
ILLVSTRI^{SS}IBVS, EXCELLENTI^{SS}IMIS, CONSVLTI^{SS}IMIS
ATQVE AMPLI^{SS}IMIS
DOMINO

JOHANNI LVDOVICO
GOTTERO, JC^{TO}

SERENISSIMO SAXO-GOTHANO DVCI IN ÆRARIO
ALTENBVRGENSI A CONSILII ET PER DVCATVM
ALTENBVRGENSEM QVÆSTORI PRO-
VINCIALI PRIMARIO

ET

DOMINO
HENRICO ERNESTO
GOTTERO, JC^{TO}

EIDEM SERENISSIMO PRINCIPI GOTHANO IN LEGA-
TIONIBVS A CONSILII ET AB EPISTOLIS
SECRETIORIBVS

FRATRIBVS GERMANIS
PATRONIS ET FAVORIBVS
SVIS

OMNI HONORIS ET OBSEQVII CVLTV
DEVENERANDIS

CVM ARDENTISSIMO OMNIGENÆ FELICITATIS VOTO

VT

SVMMVVS HVJVS VNIVERSI RECTOR

EOS

IN PATRIÆ EMOLVMENTVM

AMICORVM LÆTITIAM

SPLENDIDÆ SVÆ GENTIS

DECVS ET ORNAMENTVM

CVLTORVM DEVOTISSIMORVM PRÆSIDIVM

PLVRIMOS ADHVC ANNOS

FAVSTOS FELICES ET INCOLVMES

VELIT CONSERVARE

CVMQVE OBSERVANTISSIMA PIETATIS ET GRATISSI-

MI ANIMI CONTESTATIONE

HVNC

QVALEMCVNQVE LABOREM ACADEMICVM

D. D. D.

TANTORVM NOMINVM

DEVOTVS CVLTOR

FRIDERICVS HENRICVS JACOBS.

PROOEMIUM.

Singulis singulorum observationibus artem nostram salutarem maximum nancisci incrementum nemo in hac arte peritorum negat, quin potius omnia quæ specialissime observata in lucem eduntur, benevole & grato animo excipiunt, præcipue observationes in praxi habitæ magni æstimantur, siquidem per istas modo morbum curam alias non admittentem feliciter curatum videmus, modo medicinam, quæ hucusque pro conveniente habita, pro noxia immo & veneno declarare cogimur, modo novam & specialem alicujus, morbi causam invenimus, modo ulteriorem

A 3

medica.

medicamenti cujusdam efficaciam exploramus, sic e. g. ex tribus casibus ubi hydrops a vermibus proveniens observatus fuit, certiores reddimur primo hydropem non adeo frequenter esse incurabilem, ut inter scandala plana medicorum referri mereatur, dein quod vermes omni hydropi ansam dare possint, porro quod Tinct. bez. Wed. homini sit antidotum, vermibus autem venenum, & ultimo quod anthelmintica mercurialia in corpore humano mutari possint in venenum. Optime itaque debitum meum, ubi exhibendum specimen inaugurale mihi incumbit, persolutorum fore censui, si tres hos casus ubi hydrops a vermibus proveniebat publici juris faciam, ut autem eo certius asserta & conclusa ex hisce observationibus demonstrare queam, necessario præmittenda erunt generalia tam hydropis quam vermium doctrinam spectantia, dein adductis tribus observatis casibus conclusiones tam ratione causæ, quam curæ exinde eruere attentione dignas pro viribus allaborabo, quæ ut omnia ex voto succedant, T. T. O. T. M. benigne assistet.

§. I. **H**ydrops est tumor aquosus cavitatum & pororum ab eorum distentione præternaturali per lympham extravasatam & accumulata[m] facta proveniens. Si una ex cavitatibus est repleta vocatur ascites, diversa autem accipit nomina, prout hæc vel ista corporis humani patitur cavitas. Si cavum abdominis immediate lymphæ extravasata deprehenditur repletum, proprie vocatur ascites, si autem lymphæ extravasata in folliculis hærens replet cavitatem abdominis vocatur vel hydrops sacculus, si adsunt folliculi majores, vel hydatides, si per minora, copiosa tamen, tubercula in cavitate abdominis hærentia tumor abdominis existit, de quo casu legi meretur Differt. quam A. 1745. in hac hierana pro Licentia defendit *Dn. BREHM de hydatidibus*. Si materia replens est lymphæ & aer simul vocatur tympanitis. Si cavitas thoracis per lympham extravasatam repleta deprehenditur vocatur hydrops pectoris. Si caput, hydrocephalus. Porri autem si sunt repleti in cute vocatur anasarca, quæ etiam a partibus diversis quæ patiuntur diversum acquirit nomen.

§. II. **C**ausas cujusvis hydropis quod attinet, invenimus immediatam, distentionem cavitatum vel pororum, mediatam proximior[m] stasim lymphæ & accumulationem istius in cavitatibus vel poris. Si hæc stasis in cavitate abdominis diu durat, ut aer ex lymphæ putrescente liberetur tunc oritur tympanitis. Hæc stasis & accumulatio lymphæ autem copiosas, agnoscit causas remo-

remotiores medico tamen istas probe perspicienti ad curam omne omnino adferentes. Præcipuum ad illam confert circulus lymphæ tali ordine turbatus, ut lymphæ minori quantitate absorbeat, quam fecernatur vel evacuetur in cavitatem vel poros, scimus enim cavitates & poros lympham diversas ob causas intrare, quæ iterum, ne noxam quocunque modo inferat per vasa determinata absorberi debet. Aufertur autem hic circulus 1) majori & præternaturali evacuatione vel secretionem lymphæ in cavitatem quandam vel poros, quæ iterum contingit a) ob aperturam præternaturalem vasorum lympham fecernentium, quæ dependet vel a ruptura horum vasorum vel ab extensione eorundem nimia, vel a debilitate vasorum, vel sanguine adeo leviter ibidem stagnante, ut inflammatio fieri nequeat, b) ob resolutionem nimiam & fusionem lymphæ, hanc ob fluiditatem ergo majori copia secernitur & evacuat, quam resorberi potest, sic necessario stagnat & accumulatur, c) si nimia lymphæ in sanguine adsit quantitas. 2) Ob resorptionem legitimam denegatam, quod fit a) obstructis vasibus absorbentibus, b) lymphæ nimis viscida existente talis enim ab impulsu cordis detrudi quidem in cavitates vel poros potest, minime autem sufficienti quantitate absorberi, 3) ob debitam feri secretionem & evacuationem aliis in locis impeditam. Ruptura vasorum lympham fecernentium contingit, si vel nimis a stagnante lymphæ extendantur, vel ab acrimonia humorum corrodantur. A cingulo mercuriali, quod puer quidam contra scabiem in usum vocaverat, talis ruptura orta fuit. Ex-
-omni
tensio

tenſio vaſorum lymphaticorum facillime contingit per frigus, hoc enim lymphæ viſcida redditur, ideoque ſtagnat & ſubſequens lymphæ parietes ita extendit, ut expedita ſtaſi copioſior per extenſum canalem fiat ſecretio. Debilitas horum vaſorum oritur in febribus longis, quæ præcipue copioſis ægrotum fatigant ſudoribus, item poſt evacuationes tam ſanguinis quam ſeri aliorumque humorum nimias. Sanguis ſtagnans redditur a plethora, hinc ad talem diſpoſiti, ſi venæſectione nunquam fuere uſi facillime hydrope corripiuntur. Reſolutionem humorum nimiam præſtant humores acres & quæ iſtos reddere poſſunt tales, hinc cachectici, ut & vigiliis nimis vel animi pathematibus exagitantibus aſſueti sæpius hydrope laborant. A purgante fortiori ſpatio trium dierum aſcitis gravior & fere lethalis oriebatur. Præſtant id quoque vermes præcipue qui cavitare quadam ſunt incluſi. Ob lympham nimiam oritur hydrops in temperamento phlegmatico, in aliis temperamentis ob copioſum potum cereviſiæ tenuis. Obſtructionem vaſorum reſorbentium efficiunt tam acria adſtringentia quam terrea abſorbentia nimium in uſum vocata e. g. China Chin. ſi adſtringentem poſſidet ſaporem, item terrea præcipue calcinata in febribus intermittentibus adhibita proſternunt ægrotos in hydropem. Ob lympham nimis viſcidam hydrops exſurgit, ſi nimio potu ſpiritus vini delectentur, aeri frigido ſeſe exponant, ſomnus modum excedat, animi pathemata habeant deprimentia. Seri evacuationem impediunt e. g. calculus renum, obſtructio viſcerum gravior.

B

§. III.

§. III.

Signa hydropis desumuntur primo ex causis prægressis tam generalia quam specialia, dein autem maximam nobis exhibent certitudinem præsentis hydropis circumstantiæ in quibus deprehendimus ægrotum, inter quas præcipuum occupat locum tumor vel totius corporis vel abdominis vel scroti vel pedum. Unica species, thoracis nempe hydrops nullum ob spatium mediantibus solidis clausum monstrat tumorem, sed nihilominus vel reliquarum partium magnitudinem auctam connexam habet, vel si solam pectoris cavitatem occupat citius moriuntur ægroti quam de morbo certiores reddi valent. Si itaque ex causis prægressis concludi ad præsentiam hydropis possit, & vel anxietates præcordiales vel anhelatio, vel interceptio loquelæ subsint, non sine fundamento pectoris præsumi potest hydrops, nullo licet alio in loco appa-
rente tumore. Sic quidam a calculo renum fortio-
rem urinæ interceptionem patiens ob loquelam, inter-
ruptam habebatur pro apoplectico, ubi tamen post
mortem reperiebatur gravis pectoris hydrops. In
omni hydropse adsunt appetitus prostratus, sitis major,
respiratio difficilior, lassitudo corporis, urina aquea
& tenuis, ingravescente autem malo fit biliosa immo
& atrabilaria nigra, alvus magis obstructa quam laxa,
feces non satis tinctæ. Ascites autem ex tumore ven-
tris molli æquali specialiter cognoscitur, qui autem se-
se pro diverso ægroti situ mutat, interdum etiam tu-
morem pedum una exhibet, ut plurimum autem in
masculis scrotum aquosum tumorem possidet. Con-
cusso

cusso abdomine percipitur sonus instar aquæ fluctuantis. Si autem motu abdominis nullum edat sonum, adsunt vel hydrops sacculus vel hydatides vel hydrops uteri, hi morbi quoque ex inæquali tumore dijudicari possunt. Tympanitis judicatur præsens ex tumore abdominis majore & duro æquali, nullo situ ægroti sese mutante, qui percussus sonum tympani edit, neque ullum aquæ undulantis indicium exhibet, nisi præsens sit simul ascites. Anasarcam indicat tumor reliquarum partium aquosus mollis foveam facta pressione relinquens.

§. IV.

Eventum hujus morbi plurimi credunt esse læthalem ideoque etiam inter scandala medicorum retulerunt. Quod tamen statuendum tantum de duobus casibus puto, nempe 1) ubi ruptura vasorum lymphaticorum extravasationem lymphæ in cavitatem effecerit, rarissime enim consolidatio obtineri potest, hinc eadem quæ evacuatur humoris quantitas, de novo semper restituitur, 2) in hydrope pectoris, hic enim actio ad vitam quam maxime necessaria, respiratio nempe, patitur, quod per id, quod hic morbus ad curam requirit tempus, chronicus enim existit, fieri minime potest. Sin autem hydrops a reliquis §. 2. recensitis causis dependeat, omnino curam haud raro admittit, remediis nempe congruis adhibitis & visceribus adhuc ita constitutis ut emendationem recipere valeant. Id quod judicatur ex actionibus læsis & adhuc residuis, e. g. si vires adhuc adsint sufficientes, non ulterius imminuantur sed potius per remedia augeantur.

tur. Hypochondria & venter magis mollia quam dura, appetitus non plenarie prostratus, sitis neque calor major adfit, urina copiosa aquea emittatur, alvus respondeat. Hæc omnia optimam evasioneſpem nobis promittunt. Contraria autem hiſce, ut & tuſis ægrotos fatigans, ſigna futuræ mortis nobis exhibent.

§. v.

Cura generaliter requirit ut 1) extravasatio vel accumulatio lymphæ ulterior impediatur, 2) lymphæ ſtagnans evacuetur, 3) putredo lymphæ arceatur, ne interim fieri poſſit educio, corrumpatur. 4) Tonus fibrarum reſtituatur & conſervetur. Specialiter autem cujuſvis hydropis cauſæ remotionem poſtulat, hinc ex antecedentibus & præſentibus medicus probe in iſtas inquirere debet. Generaliter quæcunque ſit hydropis cauſa profunt baſamica, blande evacuantia & roborantia. Baſamica enim, ſi hydrops etiam dependeat a ruptura vaſorum lymphaticorum, conſolidationem earum promovent & putredinem arcent, & ſi ſimul blande reſolvunt & evacuant, ſtagnantem quoque lympham ſimul educunt. Roborantia fibras, quæ in omni hydropè debilitantur, ad reſiſtentiam magis aptas reddunt, ne ulterior fieri poſſit evacuatio. Ad baſamica pertinet 1) Tinctura bezoard. Wedel. quæ per cutem ſimul evacuat. 2) Tinctura antimonii metho do Excell. Dn. Præſidis parata, & cum baſ. peruviano reſtracta doſi mixta quæ ſimul per urinam evacuat. Si ad unciam unam talis Tincturæ addantur olei cinnam. guttas iv. ſimul quoque inſigniter roborat.

3) Eli-

3) Elixirium proprietatis & quidem uti istud Excell.
Dn. Præses in suo programmate de Elixirio Propr. Pa-
racelsi publici juris fecit, cujus in defectu etiam bre-
viori manu sequens efficacissimum & tutissimum Eli-
xirium proprietatis præparari potest.

℞. Calc. viv. ℥v.

Tartar. alb. ℥ij.

Sal. ammon. ℥j.

Tartari ℥ss.

Hæc pulverisatis & cito mixtis in retorta vitrea affun-
dantur spiritus vini rectificatissimi ℥vj. adaptetur sta-
tim vas recipiens & destilletur in igne arenæ per gra-
dus usque dum nullum ulterius transeat fluidum

℞. Hujus spiritus ℥j.

Extract. aloes per aquam

Myrrh.

Gumm. Ammon. aa. ʒiʒ.

Croci orient.

Benz. aa. ʒo.

Balsam. de Mecha ʒij.

M. Stent in digestionem dein addatur vini optimi
hispanici ℥j.

Dosis a xx. ad Lx. guttas ascendit.

4) Huc pertinent pillulæ balsamicæ quæ putredini
lymphæ resistunt & simul per alvum evacuant, qua-
rum optima compositio sequens erit

℞. Pill. de Gummat. Sylv.

Becher. optim.

Succ. ppti aa. ʒij.

B 3

M.F.

M. F. cum Elixir. Propr. pillul. num. LX. dof. n. x. Ad roborantia pertinent 1) Sal volat. Sylv. arom. 2) balsami vitæ, 3) præ omnibus naphtha Chymica vitrioli vel nitri, uti descriptæ leguntur in Excell. Dn. Præsidis P. IV. & V. *der siegenden Chymie*, quæ simul tam per cutem quam urinam evacuat. Hæc sunt medicamenta quæ fere in omni hydropè locum inveniunt, ob diversas autem hydropis causas varia hic sunt monenda.

§. VI.

Specialissime itaque secundum causas §. 2. adductas cura nunc adducenda. Si a ruptura vasorum lymphaticorum dependet fortiora resolventia evacuantia sunt vitanda, nam licet insignis copia per alvum vel urinam evacuetur simul tamen lymphæ per idem medicamentum resoluta ad majorem evacuationem apta reddita iterum augetur quod imminuebatur. Insistendum hic antiputredinosi balsamicis & roborantibus, quem in finem mane hor. 7. propinari possunt guttæ xxx. TR. bez. Wedel. hor. ix. mat. scrupulus unis pulveris temperantis ex Zinnab. nitro arcan. dupl. & antimon. diaph. parati. Hora ij. pomed. gutt. XL. TR. antim. cum bals. peruv. & oleo cinnam. mixtæ. Hor. iv. iterum pulvis temperans, & hor. ix. vespert. Dosis pillul. §. 5. præscriptarum. Roborandi sine bis vel ter in septimana sumi possunt mane loco TR. bez. naphthæ vitrioli vel nitri per spiritum Salis ammoniaci dulcificati guttæ x. Si tumorem ferre possunt ægri sæpius ob resolutionem lymphæ stagnantis oritur tympanitis, quo casu singulis diebus
duæ

duæ doses pillularum nempe mane & vesperi sunt propinandæ, quo melior possit fieri agglutinatio parietum in vasis lymphaticis disruptorum, quam non leuiter aer liberatus elatere suo iuvat. Continuatis his fere per 14. dies tentari potest fortior evacuatio per alvum vel per pulveres ex Rhabarb. antim. diaph. & resina Gialap. vel pillulas cum resina Gial. & Extracto helleb. nigr. compositas, vel decocta ex fol. Sen. fib. hell. nigr. & Rhab. si hac evacuatione ex voto secuta tumor imminuitur, monstrat affluxum ulteriorem esse impeditum, & tunc evacuantibus his continuatis & interpositis balsamicis & roborantibus salus speranda, aer liberatus remanens ultimo punctura mediante emitti potest. Nulla autem subsecuta imminutio tumoris post purgantia probe succedentia monstrat curam esse frustrancam. Haud raro autem respiratio libera manet, hoc in casu, si æger hoc ferre nequeat per paracentesin isti levamen minimum, si non curam promovere possumus. Potest interim hac operatione peracta cum Essentia travmatica Wed. & Ess. oculi. popul. consolidatio vasorum intendi. Si hydrops a debilitate vasorum vel extensione eorundem nimia dependet statim purgantia interponenda remediis recensitis nempe TRa bez. Wed. pulveribus temperantibus, TR. antim. bals. In usum quoque optime vocari potest decoctum loco potus sumendum sequens

℞. Rad. pareir. brav. ℥ij.

bardan.

Cigor. aa. ℥j.

Pimpin. alb.

trifol.

trifol. fibr. aa. ʒʒ.

bryon.

fibr. helleb. nigr. aa. ʒij.

Hb. Capill.

Beton.

hepat. nob. aa. mj.

Flor. bell.

hep. nob. aa. pij.

Cubeb.

Cinamom. aa. ʒj.

C. C. M. coquatur quarta hujus pars in aquæ ℥. viij. Post prandium guttæ xx. Sal. vol. Sylv. vel. g. x. bals. vitæ in vino fumantur. Eadem cura suscipienda si levis stasis sanguinis hydropem effecerit, quo in casu VS&io quoque suadenda. A resolutione nimia & fufione lymphæ proveniens exposcit curam per TR. bez. Wed. cum mxra simpl. mixtam, pulveres temper. TR. antim. balsamicam, & pillul. balsam. quarum in locum etiam substitui potest laudatum Elixir. propr. Nimia lymphæ quantitas, si causa hydropis sit, requirit frequentiore purgantium interpositionem & decocti jam præscripti usum, ex cujus speciebus etiam cum vino addita limat. martis ʒj. cremor. tartari ʒij. infusum paratum optime conducit. Hydrops eveniens ob resorptionem lymphæ denegatam præter remedia balsamica & roborantia ut & frequentiora purgantia postulat aperientia, inter quæ palmam omnibus præripit mxra aperitiva quæ constat ex liqu. terr. fol. tartar. Ess. absynth. comp. & TR. martis cydon. aa. ʒj. spir. Sal. ammon. anif. g. xxx. mane itaque hor. 7. sumantur

mantur g. xl. TR. antim. bals. hor. ix. mat. g. lx. mxræ aperit. Post prandium in vino vel etiam cum isto parato infuso Sal. vol. Sylv. vel bals. vit. Hor. iij. pomed. propinatur g. xxx. Elix. propr. laud. & hor. ix. vespert. mxra aperit. Loco potus decoctum laudatum in usum vocari potest. Si aliis in locis impedita feri secretio & evacuatio hydropem effecerit, uti fit e. g. a gravi obstructione viscerum & calculo renum præ omnibus laudandum Elix. acidum Dippelii legitime paratum, quod ad guttas xl. mane propinandum hor. ix. mat. mxra aperit. Hor. iij. pomer. TR. antim. bals. & hor. IX. vespert. mxra aperit. commendantur.

§. VII.

Restat nunc ista hydropis species cui vermes as-
sam præbent, cujus autem evidens explanatio doctrinam de vermibus præmissam præsupponit. Intelligimus hic autem sub iisdem viventia in viventibus animalia & quidem qui in cavo animalium deprehenduntur. Ordinarii in homine occurrentes sunt triplices 1) Ascarides, qui vermiculos in caseo æmulantur 2) lumbrici terrestres (Spul- oder Regenwürmer) 3) lumbrici lati sive cucurbitini (platte Würmer). Ad ordinarios frequentius tamen in brutis quam hominibus occurrentes refertur tinea (der Gliedwurm) qui longi existunt & multis internodiis sive articulis sunt præditi. Nupcr talis purgante resinoso propinato per anum femine cujusdam prodiit, qui duodecim pedibus æqualis erat, licet, quia disrumpebatur, minime
C integer

integer prodierit. Extraordinarii sunt ranæ, bufones, serpentes, millepedes & araneæ.

§. VIII.

Locum, quod attinet, diversum in corpore occipere valent. Frequentissimus est ventriculus & canalis intestinorum. In ventriculo & tenuibus observantur lumbrici terrestres & lati s. cucurbitini, in intestino recto ascarides. In ceteris partibus & cavitatibus rarius inveniuntur præcipue in hominibus, ubi sectio post mortem medico frequentius denegatur quam conceditur. Possunt tamen hæere tam in cavo abdominis inter viscera & peritonæum, quam in visceribus ipsis, item in cavitate thoracis, pericardii, bronchiis sinu maxillari, cavitate cranii. In tinca pisce in cavo abdominis deprehensa fuit insignis copia lumbricorum terrestrium. In hepate muris observavit Ill. TEICHMEYERVS tres tineas adhuc viventes. Asserta hæcce eo clarius patefient, si origo omnium vermium vivo in corpore attenditur. Generantur vero hæc animalcula ex semine verminoso sive ovulis imprægnatis accedente calore temperato & continuo. Cum itaque ovulum ex quo homo generatur, tantam subtilitatem habeat, quantam nunc isti ovulo ex quo animal parvulum generandum tribuere cogemur. Ex quo luculenter apparet, quod tali subtilitate prædita ovula etiam in cavitates, in quas lymphæ fecernitur omnino pervenire queant. Calor ubique est animalis, qualis quoque ad exclusionem ovulorum ubique desideratur. Porro scimus ad exclusionem ovulorum determinatum tempus requiri. Ita ovula ergo quæ jam jam exclusioni sunt proxima

proxima facilius in ventriculo & intestinis excluduntur, ista autem quæ adhuc majus requirunt tempus per vasa lactea abeunt in massam sanguineam & in lympham ad cavitates quæ ab ista lubricantur, & tunc si tempus ad exclusionem adest, calorque proportionatus, ista quæ durante circulo vitam conservarunt evolvuntur. Pro diversa autem nutritione & diversa figura cavitatis in qua facta exclusio, diversam & omnino alienam figuram accipiunt, ac ista animalcula possident, quæ ex similibus ovulis extra corpus animatum generantur. Tineæ formatio ita concipi potest, si nempe in canaliculo cujus una extremitas angusta altera ampla existit, & qui internodiis vel valvulis gaudet ovulum quoddam forte excluditur & nutritione accepta extenditur, omnino extensio istius animalculi fiet secundum formam canaliculi, si dein tale animalculum in cavitatem ampliolem protruditur, proportionate per nutritionem extenditur & crescit.

§. IX.

Diversos in corpore nostro effectus talia præstant animalia. Si in ventriculo vel intestinis tenuibus hærent absument chylum, excrementis autem suis residuum chylum acrem reddunt. In cavo abdominis vel aliis cavitatibus hærentes absument lympham, reliquam conspurcando excrementis acrem & viscidam reddunt. Si moriuntur in putredinem abeunt, tale fluidum putridum ob acrimoniam sæpius impeditur ingredi vasa resorbentia, & sic oritur hydrops ascites, si autem ob fluiditatem nimiam resorbeatur, modo febrem hæcticam inducit, modo anasarcam, si nempe per

ale acre fluidum lymphæ resolutione rarefit, vasa extendit, & simul ob acrimoniam poros cutis constringit, sic copiosior lymphæ admittitur, ob denegatam autem per poros cutis excretionem accumulatur. Deinde etiam vermes rodendo nonnunquam & perforando insignem pruritus & dolorem excitant, ex quibus haud raro gravissimæ oriuntur convulsiones.

§. X.

Ex hisce effectibus signa quoque desumuntur de præsentia talium animalculorum. Cibi cupiditas adest ingens & insatiabilis, corpus tamen macrum imbecillum atque inæquale redditur, multa adest sitis, pallor faciei cachecticus, fœtor oris putridus, sudor male olens, levitas intestinorum, urina est turbida foetida. Pruriunt nares, per somnum dentes strident vel aliena loquuntur. Non raro etiam tussi sicca graviter laborant tormina & murmura in ventre percipiuntur, & interdum venter graviter inflatur & tumet. Pulsus aliquando fit inæqualis. Ascarides anum, nonnunquam & femora natesque pruritu afficiunt, assidua defidendi cupiditate exercent, sæpiusque in dejecto stercore cernuntur.

§. XI.

Cura vermium expostulat ut 1) vermes in corpore necentur, 2) expellantur, 3) putredo tam per eorum excrementa quam mortem orta arceatur, & extingatur. Necantur a) impedita eorum transpiratione, b) destructione, c) nutrimenti defectu. Transpiratione impedita propria pereunt acrimonia, fit autem hoc si oleo vel melli implicantur, prodest autem prius præmittere

mittere purgans. Destructio eorum obtinetur per mercurialia, martialia, bezoardica, & aromatica. Mercurialia ex acris vermium humoribus mutantur in corrosiva fortiter solida eorum destruenda, usurpantur hunc in finem mercurius dulcis in pillulis, æthiops mineralis cum saccharo, zinnabaris & mercurius per se fixatus, itemque lac cum mercurio vivo coctum & aqua in quam octies mercurius per retortam destillatus fuit. Martialia quoque ex acrimonia vermium propria haud levem acquirunt vim resolvendi & destruendi, propinantur optime in TRis martialibus. Bezoardica vermium humores jam ad putredinem dispositos, vi resolvendi quam possident plenarie destruunt, quod & aromatica, qualia sunt specifica ista tanacetum ejusque semen Cynæ vel Santonic, quoque præstant. Nutritio ipsis denegatur per amara aloetica, hæc enim chylo vel humoribus nostris mixta, nauseam vermium excitant, & sic fame cruciati destruuntur, vel si coacti hisce uti, ob eorum vim resolventem vitam amittunt, optime hic inservit Elix. propr. laudatum cum anatica quantitate Eff. absynth. comp. Vermes mortui ex ventriculo & intestinis purgantibus expelluntur, quæ semper anthelminticis sunt interponenda, ne putredo nimia corpori communicetur. Putredinem optime extinguit TR bezoard. Wedel. cum anat. quant. Eff. Scord. itemque TR. antim. bals.

§. XII.

Restant nunc casus in quibus observatum fuit vermes hydropem effecisse. Primus erat puer quindecim annorum, qui fere per dimidium annum ascite la-

boraverat, abdomen valde erat tumidum, undulans aqua optime observabatur. Purgantibus unacum bezoardicis & aperientibus per 14. dies continuatis tumor abdominis sensibilibiter imminuebatur, sed ulterior medicamentorum usus nil amplius efficiebat, remanebat tumor adhuc insignis, durus & ruber, ita ut hydrops sacculus præsumeretur, sed adhuc per aliquot septimanas continuatis bezoardicis & aperientibus, sentiebat acerbissimos & mordaces abdominis dolores, qui suspicionem præsentium vermium excitabant, præcipue quia nares pruriebant, facies pallida erat appetitus magnus urgebat. Hæ circumstantiæ suadebant anthelmintica una cum antiputredinosis, quibus per mensem unum continuatis tumor abdominis evanescebat & puer integram recuperabat valetudinem. Alterum casum exhibuit puella sex annos agens, quæ subitanea corripiebatur anasarca, post adhibita bezoardica autem & purgantia lenientia intra spatium 14. dierum evadibat, vix autem elapsis duobus mensibus graviori onerabatur anasarca quæ spatio 24. horarum apparebat. Iterum bezoardica & purgantia in usum vocabantur, & tunc prodibant per alvum tres lumbrici terrestres, qui suadebant usum anthelminticorum una cum bezoardicis, quibus ita restituta fuit, ut hunc usque in diem nullum indicium anasarcae perceperit. Tertia vice talem morbum habuit vir 36. annorum, qui tussi graviori per annos laborans sic extenuatus erat, ut quilibet istum phthisi correptum putaret. Insigni gaudebat appetitu sed nullam ex cibis sentiebat nutritionem. Insignis pectoralium remediorum copia frustra

stra applicata erant, dein ipsi sentiente in femore rheumatismum propinata erat TR. bez. Wed cum anat. quantitate Ess. trifol. fibr. & refracta dosi Ess. anod. sed solatii loco incidebat altero die in febrem insigniter putridam, sudore foetido & gravissima virium prostratione comitatam. Continuatis medicamentis bezoardicis & pulveribus temperantibus per aliquot dies sentiebat maxima tormina, ita ut diarrhaea gravior & facillime hoc in morbo lethalis metueretur, nihil autem horum sequebatur, immo obstructa erat alvus, sed cessantibus altero die torminibus febris valde exacerbabatur, urina apparebat turbida foetida uti & sudor fetorem vix tolerabilem exhibebat. Anasarca quoque corripiebatur. Ex his circumstantiis statim suspicabantur vermes praesentes, anthelmintica autem specifica adhibenda ob febris gravitatem consilii nullius esse censiebantur, sed continuatis bezoardicis temperantibus & diluentibus spatio sex septimanarum in integrum restituebatur, aliquot autem post dies eadem passus tormina iterum recurrebat anasarca & febris, febre curata remanebat anasarca, quae autem applicatis leguminis remediis una cum anthelminticis feliciter curata fuit.

§. XIII.

Possit hic regeri quod minime satis pateat hisce in casibus hydropem a vermibus causatum fuisse, quia in primo & tertio casu nulli evacuati fuerant. Sed probe reflectendum, 1) quod signa vermes indicantia (§. X.) quamplurima adfuerint 2) quod omnes hi casus a putredine vermium, qui adhibitis bezoardicis vita privati, derivari possint 3) quod ex juvantibus anthelminticis etiam ad praesentiam talis status concludere liceat. Quod autem in primo & tertio casu nullus vermium expulsus fuerit, ratio in eo latet, quod in cavitate abdominis inter intestina & peritonaeum haeserint, ubi nulla ipsis patuit ad exitum via. Sed per bezoardica fuerunt agitati convulsionibus hinc tormina oriebantur, dein autem morte eorum secuta in fluidum putridum mutati, quod resorptum febrem putridam & anasarcam omnino efficere poterat. Hoc non semper necessarium quidem est ut anasarca

ca oriatur, prostat enim casus ubi quidam vir alias sanus & robustus certis temporibus torminibus agitabatur, quæ statim sequebatur tumor faciei vel manus, vel pedis, qui brevi tempore iterum evanescebat, putabatur magnum gradum mali hypochondriaci subesse, & quia longum per tempus aperientia martialia propinata fuerant, utique haud leve sentiebat solatium, sed subito torminibus subortis, graviore & læthales convulsiones sequebantur, quæ spatio 24. horarum istum vitam cum morte permutare cogebant. Certo hic deprehensi fuissent vermes, si sectio corporis fuerit permessa.

§. XIV.

Ratione curæ talium in cavitate abdominis vel alia hærentium vermium adhuc monendum quod a mercurialibus hocce in casu plane sit abstinendum, nam si partes mercuriales mediante lymphâ his animalculis insnuantur, ab acrius eorum humoribus facili negotio in corrosivum mercurium mutantur, qui dein, vermibus ob denegatum exitum in putredinem abeuntibus homini mortem conciliat. Insistendum itaque hic tantum specificis anthelminticis bezoardicis, aromaticis, amaris, aperientibus & laxantibus, his enim tam vermes necari, quam hydrops una cum febre curari potest. Præsente itaque febre insistendum TR. bez. Wed. cum Ess. Scord. & pulveribus temperantibus, immo putredine nimis urgente pulveribus bezoardicis. Hac curata manè propinari potest Elixir. propr. superius laudatum, hor. ij. pom. mxa aperitiua superius præscripta. Hor. ix. vesp. TR. antim. bals. interponenda purgantia & ad tonum restituentium, naphthæ Chymicæ vel virioli vel nitri. Videmus quoque hæc in casibus quod TRa bez. Wedel. quoque sit anthelminticum, quia vermes necat, & quidem tutissimum, putredinem enim ortam iterum tollit. Quod autem hoc non satis laudandum medicamentum vermibus sit venenum hominibus vero antidotum, in eo latet, quod vermes insigni jam gaudeant transpiratione, hinc nullam amplius ferre possint, quæ tamen haud leviter per istam TRam augetur.

S. D. L. E. G.

00 A 6281

ULB Halle
002 828 12X

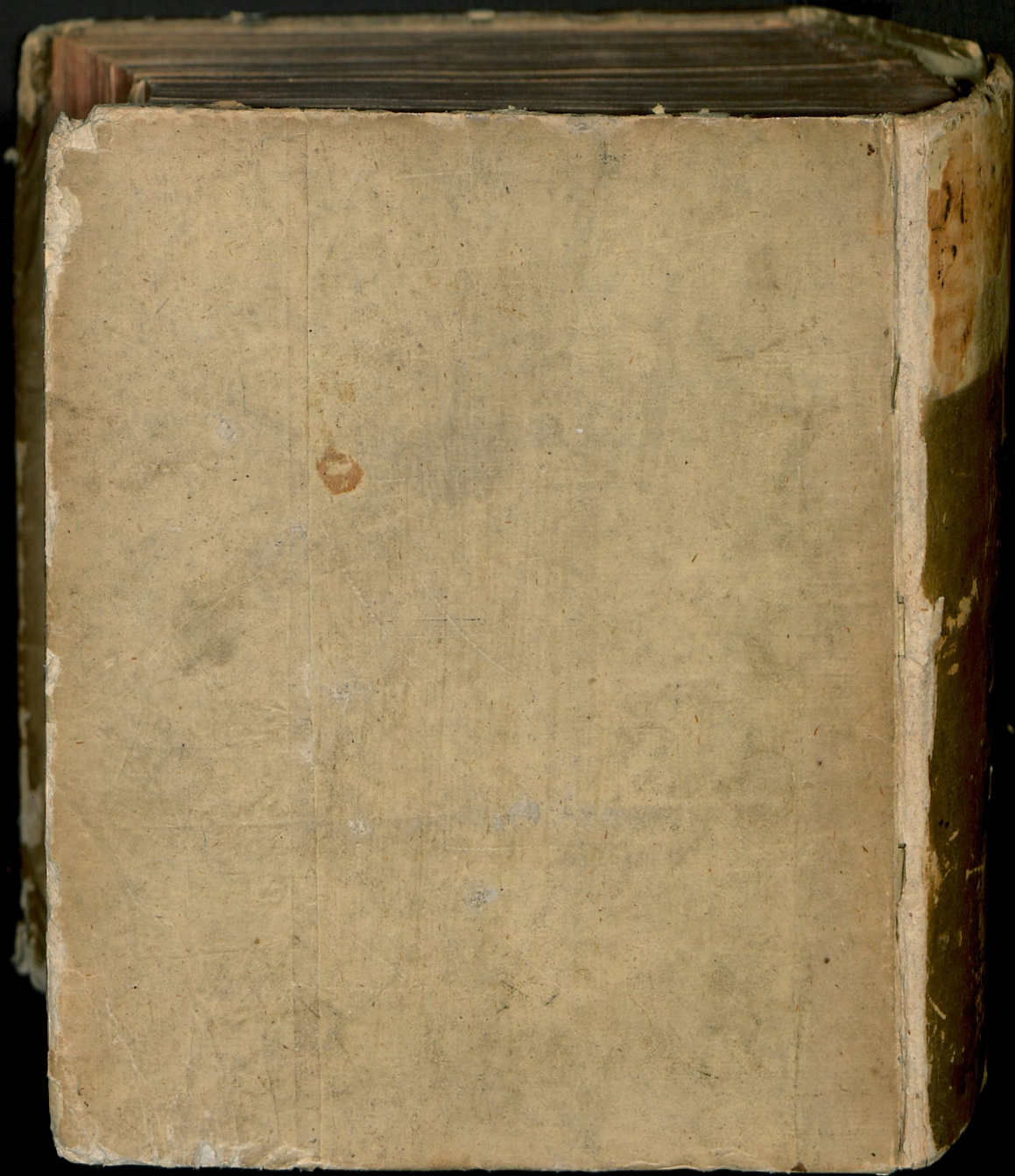
3

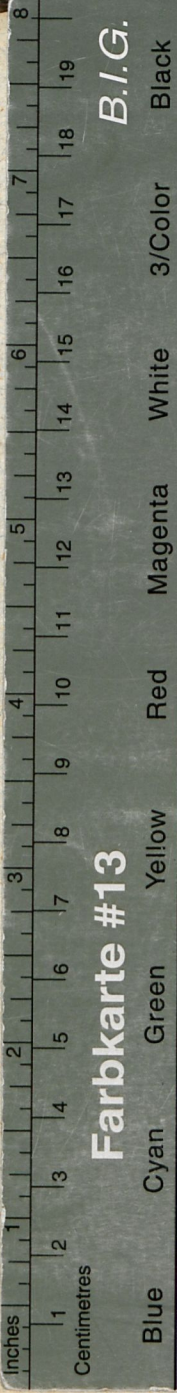

so

Rehns ✓

B.I.G.

Farbkarte #13

AVGVRALIS MEDICA

DE

ROPE VS CAVSATO

OVAM,
T AVCTORITATE
CVLTATIS MEDICÆ
RANTIQA HIERANA,
ÆS IDE

ON. LVDO LFO

S. ORDIN. ET PROFESS. CHTM. PVBL.
IT. ERFORD. PHTSICO,
ORE ÆTERNVM COLENDO
PRO

DOCTORIS
TE MEDICA HONORIBVS
VS ET PRIVILEGIIS
APESSENDIS

VM EXAMINI SVBMITTIT
T RESPONDENS

NRICVS JACOBS

GOTHANVS.

JORI COLLEGII MAJORIS
. CONSV.

III, M DCC XLVIII.

ORDIAE
H. HERINGII ACAD. TYPOGR.